Štev. 51 V Trstu, v soboto 28. februarja 1920 Letnik XLV

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška Aš. 20.

Jugoslovani na italijanski fronti v boju proti Avstriji.

Firenze, koncem svečana 1920.

Pred kratkim je izšla v Rimu silno važna knjiga pod naslovom »Il patto di Roma« (quaderni della »Voce«) s članki mož, ki so se po kobaridskem porazu intenzivno pečali z jugoslovenskim vprašanjem v notranjosti in inozemstvu in ki so se pogajali z Jugoslovenskim odborom v Londonu, kar je dovedlo do znamenitega »latinsko - slovanskega dogovora« v Rimu 8. aprila 1918, ki je znan pod imenom **»rimski dogovor«**, v katerem so se združile vse tlačene narodnosti bivše Avstro-Ogrske z Italijo, z namenom, delovati za razrušenje cesarstva Habsburžanov in osvoboditi vse narode izpod nemško-madžarskega jarma. Zanimivi članki o tem so zbrani v navedeni knjigi, ki so jih spisali Giovanni Amendola, Gius. A. Borgese, Ugo Ojetti in Andrea Torre s predgovorom Francesca Ruffinija. Ker razkrivajo spisi obilo nam doslej neznanih dejstev in dogodkov, ki so zelo važni za presojo trenutnega političnega položaja, se bomo s knjigo obširneje pečali. Za danes naj podam našim čitateljem pismo majorja Ugo Ojettija, ene najznanejših in najizrazitejših osebnosti laške vojske, ki nam pojasnjuje delovanje jugoslovenskih prostovoljcev na laški fronti po kobaridskem porazu proti skupnemu sovražniku: Avstro-Ogrski.

Pismo ravnatelja »Secola«.*)

Gospod ravnatelj!

Ravnokar berem v »Secolu« od 19. t. m. (19. junija 1919), da so pri propagandi za ustanovitev stotnij jugoslovenskih prostovoljcev na naši fronti »delovali po naročilu poveljništva stotnik Ottavio Dinale, Ugo Ojetti in Umberto Zanetti-Bianco.«

Ne odgovarja resnici. Za propagando med sovražnikom se je ustanovil v aprilu 1918 pri vrhovnem poveljništvu urad, ki sem mu načeloval jaz do dne, ko je bilo podpisano premirje in je bil urad, naravno, razpuščen. Edina, dragocena, neutrudna moja sotrudnika pri tem delu sta bila poročnika Giuseppe Donati in Umberto Zanetti-Bianco.

Eno izmed mnogih sredstev za propagando med sovražnikom so bile takozvane »približevalne čete« češke, poljske, romunske, jugoslovenske in maloruske. Vsak armadni informacijski urad si jih je ustanavljal z dovoljenjem in po določilih novačenja, ki jih je izdalo vrhovno poveljstvo, a jih je uporabljal prosto z ozirom na prilike in na narodnosti sovražnih čet, ki jih je imel nasproti. Za poveljnika jugoslovenske čete, odvisne od 8. armade, je predlagal polkovnik Dupont, načelnik informacijskega urada te armade, stotnika in tovariša Ottavia Dinale.

Zamenjati te več ali manj koristne čete z enotami bojevnikov, je danes bolj kot kedaj politično nevarno. N. pr. češke »približevalne« čete so ostale na razpolago informacijskih uradov tudi potem, ko se je ustanovila divizija in čehoslovaški armadni kor: divizija in kor, ki sta bila edini redni, uzorni in politično neodvisni bojevniški enoti, ustanovljeni na naši fronti iz prostovoljcev tedaj zatiranih narodov Avstro-Ogrske in sedaj osvobojenih po naši zmagi.

Romunska in poljska legija sta se komaj ustanavljale, ta pri Rimu, ona pri Capni, ko je italijanska vojska premagala avstrijsko. Jugoslovenska legija se ni mogla nikoli ustanoviti radi znane zadeve o prisegi srbskemu kralju. Gospod Ante Trumbić in njegovi delegatje pri mojem uradu Hrvat dr. Jambrišak, Bošnjak nadporočnik Kujungjić in Slovenec nadporočnik Lasič so bili vedno odkriti in aktivni pristaši ustanovljenja te legije, **toda pod pogojem, da dovolimo legijonarjem omenjeno prisego.** Naš zunanji minister (Sonnino) **je bil vedno proti vsej legiji in prisegi,** tudi potem, ko so jugoslovenski delegatje sprejeli moj predlog, ki sem ga stavil takoj po prevzetju vodstva propagande med sovražnikom, **da se izločijo od tega novačenja vsi oni Jugoslovani, rojeni na ozemlju, ki ga je londonski dogovor prisojal Italiji:** predlog, ki sta ga čv. Orlando in čv. Bissolati hitro sprejela.

Čv. Bissolati je poizkušal v septembru 1918 prepričati srbskega ministra (katerega?) in g. Trumbića in njegove zastopnike v Rimu, gg. Trinajstića in Gazzarija, naj dovole jugoslovenskim legijonarjem, da prisežejo zvestobo namesto srbskemu kralju — jugoslovenskemu narodu. Bilo je prepozno. Duhovi so bili že razdraženi in nezaupljivi. Ne Srbi, ne Jugoslovani niso pristali na to.

»Secolo« je pisal tudi o nekem stotniku Rifku, »ubežniku avstrijske vojske, ki je predlagal in pripravil 4. armadi **načrt za zavzetje Tridenta v septembru 1917.**, ki bi ga ne bilo težko izvesti.« Tu je tiskovni pogrešek. Gre za tedanjega **nadporočnika Pivka, Slovenca,** profesorja na gimnaziji v Mariboru na Štajerskem: največji in najčistejši zgled sovraštva do Avstrije in naklonjenosti do Italije, kar sem jih med Slovani srečal v štirih letih vojne. Prestopil je prostovoljno k našim črtam na fronti I. armade leta 1916. Polkovnik alpinov, trentinec Tullio Marchetti je bil (in je še, če se ne motim) načelnik informacijskega urada dotične armade. On in stotnik Finzi, danes podpolkovnik (dva moža, ki bodeta, ko se bo pisala prava zgodovina naše vojne brez vzletov retorike in brez nestrpne nečimurnosti, stopila med prve vrste pripravljalcev zmage) sta spoznala v Pivku velikodušnost in razumnost, gibčno zmožnost organizatorja, pripravljeno samozatajevanje in molčeči pogum. In pomagala sta mu na vse načine ustanoviti prve čete, prve stotnije, prvi bataljon čeho-slovaški. Šele v septembru in oktobru 1918. je bila zaupana Pivku težka naloga, da poizkusi organizirati jugoslovenske približevalne čete izmed onih Jugoslovenov **(in ni jih bilo malo),** ki so bili navdušeni in manj politikanti, ki so želeli pomagati nam pri razbitju Avstrije preden bi razpravljali o bodočem jugoslovenskem kraljestvu ali republiki in njenih določenih mejah. Med temi in sicer na fronti IV., ne pa VIII. armade, sta bila dva mrtva, če se ne motim, in nekaj ranjenih (polkovnik Vigevano, načelnik informacijskega urada te armade bi lahko povedal pravo število.) Mrtvi in ranjeni, s katerimi se g. Trumbić in jugoslovenska delegacija v Parizu ne morejo bahati, kajti to malo legijonarjev je šlo v 'bojno črto »kljub« strogi prepovedi in grožnjam njihovega Narodnega odbora.

Ne vem, kaj je rekla ali storila čehoslovaška republika v zahvalo stotniku Pivku (Ojetti piše Pifko). **Toda** (ponavljam besede generala Štefanika), **malo apostolov češke ideje bi zaslužilo po pravici toliko hvaležnosti češkega naroda kot Slovenec Pivko!**

Končno (Pivkov) »nete žki načrt za zavzetje Tridenta v septembru 1917« ni bil izročen IV. ampak I. armadi, kjer ga je do podrobnosti proučil polkovnik Finzi. Ta načrt ni več skrivnost za nikogar, če ne morda **za razmišljeno italijansko javnost,** kajti spomladi 1918 so razpravljali o njem z zadnjim trepetom strahu tudi v dunajskem parlamentu vsled interpelacije nemških nacijonalistov, in listi so poročali in komentirali odgovore ministra za narodno obrambo in poročila generala Conrada, ki je priznal, da bi italijanska akcija če bi se popolnoma izvedla, **»imela nepregledne posledice«** (»Reichspost« 4. majnika in »Neue Freie Presse« 7. majnika 1918). Kdo je oni, ki je radi svoje bedaste bahavosti in nezmožnosti povzročil njen neuspeh? Govori se, da je bila preiskava. Zakaj se prikriva? Kdor ve, ne bo nikdar pozabil te resnice: **polom pri Kobaridu bi se ne zgodil,** kajti mesec dni prej bi se bil pri Corsanu (Tirolsko) doigral avstrijski polom, **če bi se bil v noči med 18. in 19. septembrom 1917 izvedel načrt polkovnika Finzija (t o j e: P i v k o v!)** z razumom, disciplino, s pogumom in zaupanjem, s katerim je bil pripravljen! In če preiskava ne bo objavljena, kdor ve, bo ob pravem času govoril!

Z vdanim spoštovanjem

Ugo Ojetti.

Firenze, 22. junija 1919.

* * *

Kaj pravijo k temu naši »prijatelji«, ki nam očitajo dan za dnem, da smo bili in da smo še najhujši avstrijakanti? Kaj pravijo k **dejstvu, da se je priglasilo nad 20.000 jugoslovenskih ujetnikov** v poimenskem priglaševanju, **ki so bili pripravljeni preliti kri za skupno stvar,** a jih Sonnino v svojem slepem sovraštvu do Slovanov ni hotel pustiti na nobeno fronto? (Glej zgoraj navedeno knjigo st. 31.) A na vse zanimiva so gornja odkritja majorja Ugo Ojettija, (ki je vse prej nego »jugoslavofil«) iz katerih sledi:

1. Da se imata Češka in Italija zahvaliti Slovencu dr. Ljudevitu Pivku za izborno delovanje čehoslovaških čet na italijanski fronti.

2. **Da bi do strahovitega poloma italijanske armade pri Kobaridu sploh ne bilo prišlo, če bi se bil izvedel P i v k o v načrt.**

3. Da bi vsled tega vojna vsekakor prej končala, da bi Italija ne trpela neizmernih človeških in materijalnih izgub, kot jih je trpela vsled umika do Piave.

4. Da so usluge, ki jih je storil Slovenec Pivko Italiji vsaj toliko vredne kot one, ki jih je storil Cesare Battisti, kakor bi ne bila Pivova smrt nič manj strašna kot Battistijeva, če bi padel v roke avstrijskih krvnikov.

Toda »razmišljena« italijanska javnost se za te usluge Jugoslovenov ne zmeni, laško časopisje še naprej bruha blato na Slovence in Hrvate kot »habsburške pse«. **A odgovora na vprašanje, zakaj se ni zvedel Pivkov načrt in tako rešila italijanska vojska poraza in sramote pri Kobaridu — noče nihče dati!**

Morda ga bosta dala »Piccolo« in «Era nuova«?

*) To pismo je bilo že objavljeno v »Edinosti« — lani 29. junija — objavljamo pa je ponovno sedaj v novi zvezi, kjer v sedanjem času dobiva še tem večji pomen.

Jadransko vprašanje.

Trumbić v Londonu.

PARIZ, 26. Trumbić je odpotoval snoči v London. Danes so odpotovali tudi drugi člani jugoslovenske delegacije v London. Smatra se, da je ta dogodek v zvezi z Wilsonovim odgovorom. Govori se, da nameravata Lloyd George in Millerand podpirati morebitna nova pogajanja med Italijo in Jugoslavijo. Z druge strani se zopet zatrjuje, da se jadransko vprašanje ne reši tekom sedanjega zasedanja vrhovnega sveta, in da se bo razprava o jadranskem vprašanju nadaljevala na sestanku ministrskih predsednikov v — Rimu.

Mnenja o vsebini Wilsonove note se še vedno križajo. »Petit Journal« zatrjuje, da je naredila na vrhovni svet zelo mučen vtisk, dočim so skoraj vsi drugi listi nasprotnega mnenja. »Matin« piše, da Wilson sicer vztraja na svojem stališču, toda ton njegove zadnje note je veliko vljudnejši od onega v prvi noti. V sedanjem odgovoru ni baje sledu ne groženj ne ultimatuma. Nota dovoljuje pogajanja, čeravno se ne more smatrati, da bodo imela kak uspeh. Kedaj se bo torej dovolilo Italijanom in Jugoslovenom — vpraša list — da urede sami svoje zadeve?

Pertinax piše v »Echo de Paris«, da je pisan Wilsonov odgovor v zelo zmerni obliki in da ni v njem nikakršnih groženj, toda na Lloyd Georgova in Millerandova vprašanja ne odgovarja baje direktno. Nitti se po Pertinaxevem mnenju ne briga za Wilsonov odgovor, ki ni nanj naslovljen, toda Lloyd George in Millerand bosta poizkušala, če bo Nitti s tem zadovoljen, zopet privesti do pogajanj med jugoslovenskimi in italijanskimi zastopniki.

Zavezniški odgovor na novo Wilsonovo noto sestavljen.

LONDON, 27. Odgovor na zadnjo Wilsonovo noto je bil sestavljen na včerajšnji seji, katere so se udeležili lord Curzon za Anglijo in Cambon ter Berthelot za Francijo. Smatra se, da se novi odgovor odpošlje danes. Ta kakor tudi vse zadnje note med Wilsonom in zavezniki se priobče, čim prispe zadnji odgovor v Ameriko. O tem zavezniškem odgovoru se ne razpravlja veliko, ker se doslej tajna vsebina itak v kratkem izve, in ker je vzbudil veliko pažnjo prihod jugoslovenske delegacije v Pariz. Če smemo verjeti »Timesu«, prevladuje v diplomatskih krogih vedno bolj prepričanje, da je edino in najboljše sredstvo za dosego zadovoljive rešitve jadranskega vprašanja neposreden sporazum med Italijani in Jugoslovani, ki bi ga gotovo tudi prdsednik Wilson odobril. »Times« ugotavlja, da se v dosedanjih redkih neposrednih stikih med obema strankama ni mogel doseči sporazum vsled tega, ker so se Jugosloveni izključili od pogajanj med večjimi zavezniki, kar je tudi po mnenju lista zelo obžaljivo. Domnevo, da se pripravljajo nova neposredna pogajanja med Jugoslavijo potrjuje tudi dejstvo, da je imel danes srbsko - hrvatsko - slovenski poslanik v Londonu Gavrilović prisrčen pogovor z italijanskim poslanikom Imperialijem.

RIM, 27. Propaganda pariškega in londonskega časopisja za rešitev jadranskega vprašanja potom neposrednih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo je našla italijansko javnost razdeljeno v dva tabora. Medtem ko pozdravljajo prvi ta korak z veseljem, je prejela druga stranka to vest precej nepoverljivo, ker smatra, da je ta nova smer francoskega in angleškega časopisja najboljši dokaz o neiskrenosti dosedanjega zatrjevanja, da je francoska in angleška solidarnost z Italijo tako trdna, da je ne more omajati vse Wilsonovo posredovanje. Del italijanske javnosti smatra, da bi se Anglija in Francija ne hoteli zameriti Ameriki, katere pomoč jima je prejkoslej nujno potrebna, in da gre sedanja propaganda njunega časopisja, med katerim je tudi nekoliko več ali manj oficijoznih listov, za tem, da sklone svoji vladi, naj bi prepustila rešitev jadranskega vprašanja prizadetima strankama, ker bi se na ta način izključila nevarnost spora z Ameriko. Ta stranka se tudi boji, da bi z vzpostavitvijo neposrednih pogajanj z Jugoslavijo prišla v pretres tudi vprašanja, o katerih se doslej ni govorilo, in bi morala Italija preveč popustiti od svojih zahtev, če bi hotela, da se v pogajanjih doseže rešitev jadranskega vprašanja.

Z druge strani se že navajajo predlogi, ki jih bo baje predložil Trumbić v Londonu. Tako se govori, da bo Trumbić dovolil priklopitev Reke Italiji v zameno za odreko s strani Italije zahteve po obalni zvezi z Reko in po nekaterih čisto jugoslovenskih krajih.

Nova jugoslovenska vlada pred skupščino.

PARIZ, 27. (S.) Iz Belgrada poročajo: Ministrski svet je sklenil, da se 1. marca predstavi nova vlada narodnemu predstavništvu. V krogih opozicije se sodi, da vlada ne bo imela večine, če se opozicija ne bo udeleževala sej.

Mirovna konferenca.

Wilsonova nota pred vrhovnim svetom.

LONDON, 26. (S.) Zakasnelo. Mirovna konferenca se je sestala danes predpoldne in je razpravljala o noti predsednika Wilsona. Navzoči so bili zastopniki Anglije, Francije in Italije, a Nitti, Millerand in Lloyd George so bili odsotni. Misli se, da se bo Wilsonova nota vnovič pretresala. Čeravno se ista tiče Italije, ni naslovljena na to državo in radi tega bodete sestavili odgovor Anglija in Francija. Morda bo odgovor gotov že danes zvečer ali jutri predpoldne, toda se ne more vedeti, ali se bo odposlala v odsotnosti Milleranda.

Nizozemska ni še odgovorila, kaj namerava z Viljemom.

LONDON, 26. (S.) Zavezniki niso dobili še nobenega odgovora od Nizozemske na svojo zadnjo noto. Sodi se, da bi Nizozemci želeli, da pride do nekake pogodbe, po kateri bi bivši cesar bil pod nadzorstvom nekje na Nizozemskem in na gotovi daljavi od meje.

Med Wilsonom in zavezniki.

LONDON, 27. (S.) Iz Washingtona poročajo, da je vprašal Wilson v svoji zadnji noti Anglijo in Francijo, ali mislite reševati še nerešena evropska vprašanja brez vedenja Amerike in ji potem enostavno naznanjati svoje sklepe. Lloyd George in Millerand sta obvestila dne 17. februarja predsednika Wilsona, da ne pomeni sporazum glede jadranskega vprašanja nikake kapitulacije pred Italijo. Naglasila sta dejstvo, da je ta sporazum povoljen za Jugoslavijo, kajti 150.000 Jugoslovenov bi se ji povrnilo, dočim prejšnji sporazum tega ni predvideval. Lloyd George in Millerand sta rekla dalje, da jima je težko razumeti zadržanje predsednika Wilsona ter da upata, da se bo Wilson na podlagi njihovih pojasnil premislil.

IZ RUSIJE.

Lenjinova mirovna ponudba Zedinjenim državam, Japonski in Romunski.

KODANJ, 26. Javlja se, da je Leninova vlada poslala pred kratkim tri mirovne ponudbe: prvo Zedinjenim državam, drugo Japonski in tretjo Romunski.

Lenjin in Trocki o ruski sovjetski republiki.

PARIZ, 26. Poročevalec »New York Worlda«, ki se je mudil nedavno v Rusiji, opisuje vtiske svojega obiska pri Trockemu. Trockijev delovni kabinet — piše poročevalec — je nekdanji carjev vojaški urad, ki je postal danes neke vrste vojno ministrstvo. K Trockemu se ne pride tako lahko, kajti vsi dohodi so zastraženi po vojakih s puškami z nasajenimi bodali, a na stopnicah pred dvorom se nahajajo strojnice, naperjene proti glavnemu vhodu.

Redno dovoljenje, ki ga je dopisnik dobil, je bilo pregledano šestkrat, preden je prišel v predsobje, kjer ga je sprejel eleganten častnik vrhovnega štaba in ga javil svojemu poveljniku. Častnik se je kmalu povrnil in ga spremil še skozi tri sobe, tudi zastražene po vojakih v Trockijev veliki in sijajno opremljeni kabinet. Pri njem se je nahajal samo en vojak z rdečo zastavo.

Na dopisnikovo vprašanje po sedanjih razmerah v Rusiji je Trocki odgovoril tako-le: »Vkljub silnim zmagam rdeče vojske je Rusija bolj kot kedaj pripravljena na mir. Rusija želi vroče, da bi se vzpostavili trgovinski odnošaji z Ameriko in Anglijo. Vojaški položaj naših čet ni bil nikdar boljši, in čim pride spomlad, bomo popolnoma uničili naše sovražnike izvzemši slučaj — je pripomnil Trocki ironično — da jim Francija ne pošlje na pomoč svojih kolonijalnih čet.

Rusija želi predvsem miru, da se morejo vzpostaviti trgovinski odnošaji z vsemi državami sveta. Pripravljena je dovoliti vsako jamstvo za tuje kapitale, ki se pošljejo v Rusijo, čim bo sklenjen mir. Sovjetom se mora dati možnost, da nakupijo v Zedinjenih državah in Angliji prevozni materijal, ki ga Rusija nujno potrebuje.

Kolčak in Judenič so zmagani za vedno, in Curzon sam ne more o tem več dvomiti. Konec boja se približuje. Kazaki, ki so bili glavna opora protirevolucijonarnih sil, zapuščajo v velikem številu protirevolucijonarno vojsko. V enem ali dveh mesecih se polastimo še zadnjega strategijskega oporišča.«

Dopisnik je imel pogovor tudi s Kravinom, ruskim ministrom za trgovino, ki se je izrazil glede gospodarskega položaja sovjetske Rusije tako-le: »V Sibiriji imamo ogromne množine žita, lana, kože, amijanta in drugega blaga, pripravljenega za izvoz, toda naše železnice in naša prevozna sredstva so v tako slabem stanu, da ne moremo začasno misliti na prevoz vsega tega blaga k našim lukam. Naj nam da torej inozemstvo predvsem lokomotive in drugi potreben materijal. Pripravljeni smo tudi plačati to blago v gotovini. Kupčije se ne bodo sklepale v imenu vlade, temveč v imenu centralne zadružne zveze. Zadostuje torej, da odidejo zastopniki teh zadrug v zavezniške države in da začnejo tam pogajanja ter poravnajo vse diplomatske težkoče. Dajte nam prevozna sredstva, in čudili se boste nad proizvajalno močjo naših delavcev.«

Na dopisnikovo vprašanje, kakšen red vlada sedaj v Rusiji, je odgovoril Kravin: »Nikdar bi ne bil mogel bolj odločno poudarjati, da je v Rusiji popolnoma vzpostavljen mir in red. Vladni člani ne izdelujejo napadalnih načrtov, temveč vlagajo vse svoje moči v delo za obnovitev svoje države.«

»Daily News« priobčuje pogovor svojega poročevalca z Lenjinom, ki je rekel: »Sklep entente, da opusti blokado Rusije in vzpostavi z nami trgovinske odnošaje potom zadrug, sklep, ki je bil priobčen istočasno s sklepom, da nas napade na poljskem bojišču, je, kakor se mi zdi, precej neiskren. Zadruge so že zdavnaj izginile v sovjetskih ustanovah za razdeljevanje živil in torej ne obstojajo kot take več. Ententni sklep je torej nekaka poteza, ki je ne razumem prav. Toda vkljub vsemu mora slediti vzpostavitvi trgovinskih odnošajev mir; ententa se temu ne bo mogla izogniti.« Lenjin je nadalje izjavil, da je sovjetska Rusija pripravljena dati koncesije, ki morajo zadovoljiti tudi najbolj imperijalistični evropski in ameriški kapitalizem, samo da pride do miru, ki ga je potrebna, toda z druge strani ni nikakor pripravljena, da se pusti zadaviti v imenu miru. Ententni državniki naj ne pozabijo, da je žito komunistične Rusije ravno tako dobro, kakor drugo, in da je sedanja gospodarska beda Rusije del gospodarskega prepada celega sveta. Vprašanje je treba rešiti s svetovnega stališča, a ne s stališča kake skupine ljudi ali držav. Brez Rusije se Evropa ne opomore in tudi položaj Amerike postane kočljiv, ker z vsem svojim denarjem ne bo imela s časom kaj kupiti. Rusija je bogata na predmetih, ki jih Evropa potrebuje — je zaključil Lenjin — naj pridejo torej k nam ponje; mi smo pripravljeni na pogajanja.

Iz Francije.

Pogovori med Millerandom in francoskimi železničarji.

PARIZ, 27. (S.) Pogovor med ministrskim predsednikom Millerandom in odposlanci železničarske zveze se je završil ob polnoči in 10 minut. Odposlanci niso potem dali nobene izjave. Ob polnoči in 20 minut so odšli tudi Tocquer, Stčeg in general Gassoin od predsednika, kateri je nato sprejel časnikarje. Izjavil jim je sledeče: Danes vam ne morem povedati, kaj se je govorilo na sestanku. Odposlancem železničarjev se je obrazložilo stališče vlade nasproti splošni stavki, katera je ob sedanjih prilikah v nasprotju z zdravo pametjo. Razumem zastopnike železničarjev, ko pravijo, da jih veže lo dolžnosti solidarnosti nasproti njihovim tovarišem. Toda vlada ima tudi svoje dolžnosti, katerih ne bo pozabila. Ministrski svet se sestane danes predpoldne ob 10.

Straik francoskih železničarjev pred zbornico.

PARIZ, 27. (S.) Državna zbornica razpravlja zakonski načrt, ki pooblašča vlado, da zaseže avtomobile za slučaj, da bi prenehal obrat na železnicah. Socijalistični poslanec Loubet in tajnik neke delavske zveze je izjavil, da se mora vlada zavzeti za to, da se zopet sprejme v službo Campannet, ki ga je odpustila družba Paris-Lyon-Méditerranée radi tega, ker je bil odsoten brez dovoljenja. Proti tej izjavi je zbornica protestirala, izvzemši skrajno levico, ki je ploskala. Millerand je odgovoril, da se nima vlada pravice mešati v zadeve, ki se tičejo notranje discipline na železnicah. Predsednik se je nato obrnil proti levici in izjavil: Nimamo opraviti z navadnim zadružnim gibanjem in stanovsko stavko in je treba priznati resnico, da imamo pred seboj politično gibanje ali, če ga hočemo imenovati s pravim imenom, revolucijonarno gibanje. Stavka se je proglasila radi nekega otročjega vzroka. Naloga vlade je jasna. Najprej je treba zagotoviti prehrano ljudstva in radi tega prosim narod, da sprejme gotove omejitve, ki so posledica stavke na železnicah. Dolžnost vlade je, da ukrene vse potrebno, in porabila se bodo vsa sredstva, ki nam jih stavi zakon na razpolago v svrho, da se čim prej konča takšna stavka. Odredili smo mobilizacijo nekih oddelkov na progi Paris-Lyon-Méditerranée in isto se bo zgodilo povsod, kjerkoli bo potrebno. Če pa bi se kje izzivali neredi in nasilja, bo takoj spregovorila pravica. Vlada bo storila svojo dolžnost, naj jo ravno tako storijo tudi zasebniki med seboj.

Železničarska stavka je začela pojemati.

PARIZ, 27. (S.) Danes popoldne se je položaj nekoliko zboljšal na severni železniški mreži. Izvršna komisija železničarske zveze se je sestala po razgovoru z Millerandom. Jouhaux in Lorand sta bila sprejeta. Popoldne bo Millerand zopet imel pogovor s to komisijo. Odločitev bo padla najbrže zvečer. Glasom izjav generalnega tajnika družbe Paris-Lyon-Méditerranée se je povrnil zelo velik del uslužbencev danes zjutraj na delo, predno so dobili vojaško pozivnico na mobilizacijo. V Avignonu je prišlo zopet delat 126 strojevodij in kurjačev in tudi 104 delavci in 200 pomočnikov. Trdi se, da je bilo na progi Paris-Lyon-Méditerranée odpuščenih 300 uslužbencev.

Ureditev ekonomskih odnošajev med Italijo in Nemčijo.

RIM, 27. (S.) Italijanska vlada je obvestila nemško vlado, da se misli naslanjati v vprašanju ureditve dolgov in kredita med Italijo in Nemčijo na čl. 296 versailleske pogodbe. Dotični člen predvideva poseben urad za proveravanje in za odškodnine. Na ta način bodo imeli posebno italijanski upniki velikih koristi, ker bodo lahko na udoben način dvigali svoje kredite in to zlasti radi tega, ker bo za slučaj neizpolnitve obvez morala jamčiti nemška vlada. Ureditev teh odnošajev se bo izvršila na podlagi valutnega stanja iz meseca pred začetkom sovražnosti ter se bodo dolgovale glavnice in zapadle obresti. Urad za proveravanje in za odškodnine se bo obrazoval pri odboru za ureditev ekonomskih odnošajev, kateri se nahaja v ministrstvu za industrijo in za trgovino.

Novi davki v Avstriji.

DUNAJ, 26. (S.) Državni tajnik za finance je predložil državnemu zboru večje število zakonskih načrtov o zvišanju direktnih in indirektnih davkov in o uvedbi novih. Na podlagi tega načrta se cenijo bodoči državni dohodki na 3221 milijonov kron.

Dr. Frank je govoril!

III.

Da bi kazal vso svojo pristno — avstrijsko mržnjo proti Srbom, se ne plaši dr. Frank tudi najgorostašnejših nezmislov, neskladnosti in neverjetnosti. Tako bi hotel dopovedovati, da sta državo SHS na tajnem, zavratno — prav po furtmaško — ustanovila le Pribičević in pa srbska vlada! Ne članom »Narodnega sveta«, ki mu je predsedoval Pribičević, ne hrvatskemu narodu, ne Zagrebu, da se niti sanjalo ni, kaj da pripravljata Pribičević in srbska vlada?! Povsem iznenada da so prejeli Zagrebčani nekega jutra s kavo vred na krožniku vest, da je država SHS ustanovljena in proglašena. V takih trditvah se kaže vsa frankovska drznost, kajti imajo pečat neverjetnosti že na čelu. Potegnimo ga hitro za jezik: če bi bilo vse res, kar trdi Frank, če bi bilo res, da se je država SHS ustanovila zahrbtno, le po dogovoru z enim samim politikom, če bi bilo res, da se je nova država ustanovila proti volji naroda, proti volji hrvatskih politikov in proti volji tudi stranke prava, potem pa naj nam pove dr. Frank razlago za dejstvo: kako to, da se ni ves narod dvignil ogorčeno proti takemu atentatu na njegovo voljo, na njegovo pravico samoodločbe?! Nasprotno je bilo: ves hrvatski narod — izvzemši le njegove izvržke frankovske barve in ostanke madžarstva in **avstrijakantstva** — je enoglasno in enodušno pozdravljal dan ustanovitve nove narodne države, dan svojega narodnega nedinjenja! Če dr. Frank skuša zanikati to, laže, zatemnjuje vsem znano resnico, zatajuje dogodke, ki so se odigravali pred očmi vsega sveta. In če bi bilo res, da je sam en edini Pribičević prevaril bivše člane »Narodnega sveta« in da stranka prava odklanja novo državo: kako razlago ima dr. Frank za dejstvo, da toliko člani »Narodnega sveta«, kolikor tudi vodilni možje stranke prava sodelujejo na urejevanju nove države, da je n. pr. dr. Laginja, ta nekdanji znani borec za Veliko Hrvatsko, sprejel čast bana Hrvatske iz rok vlade te pretvezno narinjene države; da vsi ti ljudje soglašajo z vnanjo politiko države SHS; da dosedanja opozicija in sedaj vladna

PODLISTEK

Za staro pravdo.

(107)

Avgust Šenoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

»Zavedi se,« je šepnila Marta naenkrat, »čuj, konjska kopita se primikajo semkaj!« Sofija je zasukala glavo.

»Pojdive na grad,« je rekla deklica.

»Glej,« je odvrnila Marta, »trojica konjenikov stopa s konj. Vojaki — ali kaj so. Sedaj gredo sem. Odtegnive se.

Sestri ste hiteli v grad v Uršulino sobo, kjer so se gospod Alapić, stara Heningovica, Anka in Stepko posvetovali o ženitbeni pogodbi.

Stepko,« je rekla Marta vstopivši, »nekaki vojaki prihajajo semkaj.«

»Kaki vojaki? — — —« je vprašal Stepko, ali komaj je gospodar izrekel te besede, so se pojavili na vratih trije bradati, oboroženi možje, od katerih eden je bil oblečen po uskoški. Vsi domači so se dvignili v začudenju.

»Hvaljen Jezus,« je izpregovoril prvi došlecev, bled, lep človek, z drhtečim glasom.

Sofija se je zdrznila. Kakor da jo je zadela strela. Poskočila je za korak, v obraz ji je udarila kri, začela je omahovati, tresti se kot šiba.

»Kdo ste?« je vprašal Stepko ostro.

»Tomo Milić,« je odgovoril nepoznanec. Vsi so okameneli.

»Milić! Ti — ti —« je vzkliknila Sofija kot odrešena duša — — »da, da, ti — ti — ti, oh ljubljenec moj, oh raj moj!« In deklica je poletela proti došlecu, oklenila roki okoli njegove glave, spustila glavo na junaške prsi, a on je ovil desnico okoli deklice ter je, poljubivši jo na čelu, rekel slovesno:

»Gospa Uršula! Tomo Milić dovaja Gjuro Mogaića, Tomo Milić je dovršil svojo zaobljubo, Sofija je njegova.«

»Oh, da, da, tvoja,« je zaplakala deklica od radosti, privivši se čvrsteje k njegovemu srcu, »ni je sile, ki bi me mogla odtrgati od tvojega srca. »Daj,« je nadaljevala in ga je prijela z rokama za glavo, »da vidim, si li res ti? Oh, si, si, moj edini, moj ljubljeni,« in poljubila ga je, solzeč se, na obe očesi.

»Da ste zdravi, gospod Milić,« ga je pozdravila Uršula hladno. »Kako zelo ste se izpremenili, nisem vas spoznala na prvi mah. Da, Sofija je vaša po moji prisegi. Zaslužili ste jo. Ali, očividci so rekli, da ste v Banji Luki poginil, ne res, Anka?«, se je obrnila Uršula ostro proti hčeri, »sedaj pa vidim, da so ti očividci lagali, ne res, Anka?«

»So,« je dehnila Anka prebledevši na smrt.

»Lagali, plemeniča gospa, da bi mi vzeli, za kar sem žrtvoval vse svoje življenje, ali milost božja in junaštvo tega poštenega Uskoka sta jim pokvarila račun. Ko ste me odpravili za mladim Mogaićem, sem ga zasledoval, da ga odkupim. Ali turška nezvestoba je zasužnjila tudi mene. Roboval sem, poginjal sem —oh, dolgo, dolgo časa; kar le more človek pretrpeti na tem svetu, sem pretrpel. Minevali so dan za dnem, leto za letom, a odrešitve za nas od nikoder. Nekoč mi je rekel neki frančiškan, da je po meni povpraševal človek iz mojega kraja, ali izginil da je takoj. Zakopan si, proklet si do groba — sem si mislil. Nekega jutra — je temu mesec dni — mi je izročil pisemce; jel sem čitati, začudil sem se. V naslednji noči da naj bova pripravljena jaz in Mogaić, pomoč da je blizu. Znočilo se je. Bilo mi je tesno. Vsi so zaspali, samo midva sva bedela. Okoli polnoči je hkratu zaoril krik: »Gori! Pomagajte!« in v hipu je izbruhnila strelnica našega gospodarja bega v plamenu. V tem je počila puška. Turki so se komaj zavedeli, a iz zmešnjave je nahrupela vražja četa — deset Uskokov, ki so sekali Turke in klicali naju glasno po imenu. Pridružila sva se jim, in v tem, ko so se Turki branili pred ognjem, smo se mi srečno umeknili v goro in — čemu bi vam pripovedoval dalje — tako smo prišli semkaj. In tale junak, Marko Nožina, je vodil vrlo uskoško četo.

Vsi so obmolknili kot grob, nikomur ni hotela beseda iz grla.

»A kje je gspod Ambrož?« je vprašal Tomo.

(Dalje.)

stranka celo želi, naj se ta politika še poostri (kar so ugotovili te dni celo tudi italijanski listi); in da je voditelj te politike — **dalmatinski Hrvat** dr. Trumbić s slovenskimi zaupniki ob strani?!! Da — Dalmacija! Stremljenje hrvatske politike je šlo vedno za tem, da se Dalmacija povrne tja, kamor spada državnopravno in po načelu narodnega edinstva — k Hrvatski! A dejstvo je — ki mu ne more oporekati niti dr. Frank — da je narod v Dalmaciji najnavdušenejši pristaš ideje narodnega edinjenja, torej pristaš države SHS.

Tako bi bili menda že dovolj ugotovili Frankove laži. Frakova potvarjanja dejstev, njegove poizkuse za vzvračanje resnice.

Vendar — govorimo dalje!

Frank govori, kako da so Srbi preganjali in tirali v ječe njegove somišljenike in politične kume. Oblasti so res priprle par njegovih sorovarjev, ki so zagrešali ugotovljene zločine veleizdaje na državi. Znan je slučaj Stipe Radića, pri katerem so naši dokumentarični dokazov in — denarja, ki je pričal, da je mož rovaril proti lastni državi in na korist njenih sovražnikov. S tem pa so oblasti storile, kar bi bile storile oblasti v vsaki drugi državi in tudi v vsaki — republiki, tudi v kaki sovjetski. Le z razliko, da bi bila šiba brškone še drugače pela. Frank in Sachs brškone ne bi se klatarila in ne bi rovarila sedaj po Trstu in Reki!

Dr. Frank beseduje tudi o pretveznih grozotah, ki da so jih počenjali Srbi v Hrvatski, kamor da so prišli kot obsovraženi osvojevalci. Čudno, da noben nefrankovski list ni vedel nič o teh »grozotah«. Še značilneje pa je, da se frankovci niso nič zgražali na strahotah — celo drobna bitja iz zibeli so nasajali na bodala, čemur so priče naši bivši vojaki, ki so gledali ta grozodejstva na lastne oči — ki so jih zagrešali Madžari in Nemci v Srbiji, kamor so prišli kot najkrutejši osvojevalci in krvoločni zavojevalci. Tedaj se frankovci niso nič zgražali iz razloga, ker so se take krutosti počenjale — po nalogu Dunaja! Kako neki naj bi se bili zgražali, ko pa so bili dobro plačani najemniki dunajskega dvora?! Dr. Frank se ne zgraža torej iz kakega moralnega ali človekoljubnega čuta, ampak le iz čuta sovraštva proti Srbom! Dr. Frank bi hotel živeti v miru z vsemi narodi na svetu, samo Srbe sovraži iz vse duše. To pa zato, ker je to sovraštvo glavna značilna poteza vse avstrijske balkanske politike. Hlapec Habsburžanov govori tu! Dr. Frank ne vidi nikjer nikakega povoda za navzkrižja s katerimkoli drugim narodom. Ker pa se že tako navdušuje tudi za slovensko — republiko, ga že moramo vprašati: **ali naj bi ta republika ne imela meja? In: ali ne bi vprašanje teh meja moglo vendarle dati povod za navzkrižja?!**

Vso svojo izdajalsko nemško roboto pa razgrinja dr. Frank, ko se zgraža na tem, da bi se »naša civilizacija, ta sad stoletnega vpliva **nemške** in italijanske kulture, mogla pogubiti v balkanskih barbarstvih — Srbije!« Nemec v nemški službi! Če pa sin bivšega nemškega čifuta izgovarja besedo »mi katoliški Hrvatje« — je to gnusno hinavstvo in žaljenje resničnega katoliškega čustvovanja.

Sedaj še besedo na naslov italijanskega časopisja. Podali smo vam s fotografično vernostjo sliko človeka, ki se vam sedaj **hlini**, da bi vas ščuval proti državi SHS in da bi vas zavajal v usodne zmote. Kajti, ne varajte se nikar: **ta človek je v službi avstrijakantstva, je agent in eksponent Habsburžanov!** Mari ni, da bi vas moral obiti čut sramu zbog take slepote, sramu na tem, da človeku s takimi nalogami in nameni dajete gostoljubje v svojih listih in morda še kje drugje... govore se namreč razne čudne reči. Ali ni, da vas mora obliti rdečica sramu, ko se ponižujete na nižino glasnikov frankovskega, a to je: **habsburžanskega** sovraštva?! V čudno luč se postavljate s svojim pajdaštvom z najemniki padlih mogotcev, ki bi utegnili — če bi prišli zopet do moči, **na kar ravno dela frankovstvo** — postati nevarni sovražniki ravno vašega naroda in vaše države?! Tudi vas je zajelo sovraštvo in to vas dela — slepe!

Domače vesti.

»Istrsko narečje«. Tržaški listi so poročali te dni, kako so doslej nepoznani roparji po noči vdrli v dvorec trgovca Martina Legovića blizu postaje Sv. Nedelja (v Istri). Lopovi da so bili oblečeni po meščansko in govorili da so — istrsko narečje (dialetto istriano) Istrsko narečje? Istra, istrsko — to je menda zemljepisen pojem. Doslej smo vedeli le, da obstoji **dežela** Istrska, ali, da bi obstajal tudi kak istrski jezik, ali narečje, tega nismo vedeli doslej. Doslej smo mislili, da se **dežela** imenuje Istra in da bivajo Italijani, Slovenci in Hrvatje, ki govore vsak svoj jezik, ali, če hočete, narečje. Sedaj šele doznavamo, da obstoji »istrsko narečje«. Iz tega bi morali sklepati, da vse prebivalstvo v deželi govori svoj posebni istrski jezik. Ali se ne zavedajo italijanski listi, kakov nezmisel pišejo s tem. Čudni ljudje so res ti laški žurnalisti. Bivšo Avstrijo so sovražili iz dna duše in njenega imena se spominjajo le s kletvijo na jeziku. Ali — posnemajo jo vendarle radi. Kakor so oni iznašli istrsko narečje, tako se je tudi Avstrija osmešila nekoč — kdo se ne spominja tega? — pred pametnim svetom z iznajdbo — bosenskega jezika! Popolnoma sličen primer. Svet je poznal pač deželo Bosno, ali o kakem bosenskem jeziku se mu še sanjalo ni nikoli. Ker vedel je, da v Bosni žive sicer življi različne vere, da pa so iste narodnosti in istega jezika: Srbi in Hrvatje! Dve označbi za isto pleme le vsled razlike v veri! »Bosenski jezik« je bil le umetna iznajdba avstrijakantstva v političnе svrhe in zato gorostasna bedastoča. Trgati so hoteli oddelek naroda od jezikovne in kulturne skupnosti in ga s tem razkosati tudi narodno in politično. Seveda niso dosegli svojega namena. Slava bosenskega jezika je imela kratke noge in kratko življenje. Ni doživela propasti Avstrije! Isti slučaj je z istro in »istrskim narečjem!« V tej deželi žive Jugosloveni in Italijani, ki govore svoj jezik, ki je jezik soplemenjakov onkraj meja dežele. S takimi bedastimi iznajdbami se dandanes ne da več udušiti zavest o narodni, jezikovni in kulturni skupnosti. To bi morali na vse zadnje vendar razumeti celo tudi italijanski listi.

Frank in Sachs v Trstu. Prejeli smo iz hrvatskih krogov: Če sta moža mislila, da ostaneta tu v Trstu skrita v megli pred našo jugoslovensko javnostjo, sta se temeljito motila. Čim sta došla v Trst, se je že raznesel glas o njiju prihodu. Najmanje pa sta si mislila, da bosta tu pod nekakim policijskim nadzorstvom od — nepolicijske strani. Našli so se ljudje, ki so znali najti prilike, da so opazovali njiju tukajšnje dejanje in nehanje, vse njiju življenje. In ti zaupniki poročajo, da gospoda frankovca živita tu najrazkošnejše življenje. Razsipata denar tako, da ga mora biti kot peska. Znak je to, da »služba« še vedno dobro »nese« — morda še več, nego poprej. Kakor da sta nekaka povojna dobičkarja. Dobro jima teknilo! Doznali pa smo iz Zagreba še nekaj drugega, ki utegne biti v zvezi s sedanjim bivanjem Franka in Sachsa v Trstu, oziroma z njiju nameni. Nad Zagreb je priletel namreč pred dnevi zrakoplov, ki je metal doli lističe hujskajoče vsebine. Odkod sta dobila zrakoplov? Citatelji naj ugibljejo sami! — Dostavek uredništva: Sicer pa je prišlo nekaj vmes, kar prinaša malo distonacijo v lepo pesem. Tukajšnja »Era nuova« je z vidno slastjo posnela Frankov razgovor s poročevalcem lista »Idea Nazionale«. To je bilo pred par dnevi. Sedaj pa je isti list pobral nekje dolgo klobasarijo, kjer se očita Hrvatom in Slovencem, da so **germanofili** in da so počenjali grozote na škodo Srbov. Pred par dnevi je »Era« z ganutjem poslušala Franka, ko je obdolževal Srbe barbarstva na škodo Hrvatov, in ko je slavil stoletne vplivne germanske kulture med Hrvati; sedaj pa je ista »Era«, seveda tudi z istim zadovoljstvom, pogrela brezgetanje o hrvatskem barbarstvu na škodo Srbov ter beleži obtožbo na račun Hrvatov, da so — germanofili!! Bog ustrezi tem ljudem — smo že hoteli vzklikniti. Pa bilo bi zgrešeno, ker tem ljudem je ustreženo z — vsem, ako jim le daje priliko, da morejo otepati okoli sebe, čeprav bijejo pri tem sami sebe po zobeh. Ali pa je »Era« morda pozabila, kaj je ponatisnila pred par dnevi? Potem bi bila to seveda malina moralna nezgoda za »Ero« in za Franka in Sachsa tudi. Sicer pa radi kaj takega ne prihajata v zadrego ne prva, ne poslednja. Ena blamaža več ali manje: to ne ženira — velikih duhov. Zato si še vedno lahko podajajo roke in se nadalje razgovarjajo med seboj: Frank, Sachs in »Era«!

Izpiti za slovenske učiteljiščnike in srednješolce v Gorici bodo kmalu po Veliki noči. Natančnejša objava pride pravočasno.

Odborova seja »Učiteljskega društva za Trst in okolico« bo v sredo, 3. marca, ob 17 na Acquedottu. Razgovor o občnem zboru, ki bo v nedeljo, 7. marca, ob 10 v Barkovljah. — Predsednik.

Slovensko gledališče. V nedeljo, 29. t. m., sta dve predstavi. Popoldne **točno ob 15** se ponove zadnjič v sezoni Jurčič-Govekarjevi **»Rokovnjači« z orkestrom, narodna igra s petjem v petih dejanjih in dveh slikah.** Orkester vodi prof. Mirk. Izpremembe se vrše ob odprtem odru. V glavnih ulogah nastopijo: Nande, Groga, glavar rokovnjačev — g. Kralj, Blaž Mozol — g. Sila, Tonček Obloški — g. Šimenc, Ciganka Nona — gdč. Bizjakova, Polonca — gdč. Kraljeva. Poleg teh nastopijo gledališki zbor in ves ansambel. **»Rokovnjači«** so napolnili letos že dvakrat dvorano do zadnjega kotička in ker je popraševanje po vstopnicah veliko priporočamo prav toplo, da si vsak poskrbi vstopnico pravočasno, da ne bo preveč navala pri gledališki blagajni, kakor se je to zgodilo pri premijeri in reprizi. — **Zvečer točno ob 20** se ponovi prekrasna drama v treh dejanjih **»V nižavi«**, ki se je uprizorila v četrtek z naravnost sijajnim uspehom. Po vsakem dejanju so se morali igralci ponovno prikazati pred zagrinjalom, in odobravanje je bilo res prisrčno. Glavno moško ulogo pastirja Manelika igra g. Šimenc, glavno žensko ulogo, deklo Marto pa gdč. Voukova. Druge večje uloge so v rokah gg. Mikoliča, Sile, Siroka, Požarja, Bratuža in Boleslavskega ter ge. Silove in gdč. Mezgečeve. Gradišarjeve in kraljeve. Naj še posebej omenimo, da se je **»V nižavi«** uprizorila pred mnogimi leti s pokojnim Verovškom v glavni ulogi Manelika in g. Donilovo v glavni ženski ulogi Marte. Prepričani smo, da bo četrtkov uspeh **»Nižave«** privabil tudi v nedeljo zvečer toliko občinstva, da bo gledališka dvorana zopet polna. Vstopnice za obe predstavi so v predprodaji pri gledališki blagajni v veži Narodnega doma.

— Nocoj se izplačujejo honorarji in so istočasno vabljeni vsi igralci, tudi gdč. Gradišarjeva, g. Kosič in g. Rak.

— Jutri, v nedeljo, 29. t. m., **točno ob 10** vaja za dramo; **točno ob 12** vaja z orkestrom.

Rojanski Sokol priredi v nedeljo ob 19 v dvorani Konsumnega društva plesni venček.

Izpremememba prilmka. Generalni civilni komisarijat je dovolil arhitektu prof. Edoardo Karamanu, rojenemu v Splitu 21. marca 1880, in pristojnemu v Trst, izpremembo priimka, radi katere se bo pisal »Caraman«. To dovoljenje velja tudi za njegovo ženo Angelo in za hčerko Livio.

Cene galice rastejo neprestano. Danes se zahteva 250—260 lir za 100 kg, za žveplo pa do 120 lir za 100 kg. Detelja lucerna po 10 lir kg. — **Amerikanske bilfe** stanejo po 20 in ne po 30 stotink.

Prašičkov pride za par dni 1200 komadov. Prašičke dobijo vsi tisti, ki so se dosedaj prijavili v uradu Tržaške kmetijske družbe in se morejo izkazati s potrdilom, da so plačali letošnjo članarino. Vsi drugi dobijo, če Bog da, prašičke nekaj pozneje. Kdor želi vola, naj se čimprej prijavi. Kdor je kupil semena pri naši družbi, naj nam javi o stanju setve.

Mestna zastavljalnica. Danes, v soboto se bodo prodajali razni nedragoceni predmeti serije 144, ki so bili sprejeti v juniju 1919.

Da bi se pozdela si je izposodila neka 28l. Marija Bertani pri svoji prijateljici Gini Brizzo iz ulice del Sale 2, lep kožuh, vreden 1100 lir. Ker pa ga je pozabila prinesti nazaj, jo je prijateljica naznanila orožnikom.

Nepričakovan dar. Včeraj okoli 15 je prišla v bolnišnico neka Marija Jelenovica, 21 let stara, doma iz okolice Kastva. S seboj je prinesla dete od dveh mesecev. Rekla je, da ji je dala otroka na glavni postaji neka žena, katera jo je prosila, naj ji ga drži en hip, ker da pride takoj nazaj. Ona je vzela otroka, ali dotična ženska se ni več povrnila. Otroka so sprejeli v obrodniškem oddelku.

Konjski tatovi. Pred nekaj dnevi sta bila ukradena kmetu Josipu Jersinoviču iz Materije dva konja z opremo vred v vrednosti od 3200 lir. Šel jih je iskat in po dolgem iskanju je našel enega v gozdu blizu vasi, kjer je bil privezan ob neko drevo. Ker je bila tatvina naznanjena oblastim, je odredila tukajšnja kvestura primerno izsledovanje, ki je tudi bilo uspešno. Kot tatova sta bila aretirana brata Giuseppe in Giovanni Dodich od Sv. M. M. Zg. št. 72. Tatvino sta sicer priznala ali sta rekla, da sta storila to, ker ju je našuntal neki kočijaž po imenu Rodolfo Nemetz, stanujoč v ulici Cunicoli št. 11. Nemetz jima je dal 500 lir. Drugega konja sta privezala v gozdu, ker sta se ga bala. Omenjeni kočijaž, ki je bil aretiran, je zanikal njuno trditev ter je izjavil, da je kupil dotičnega kona od Dodichev za 800 lir, a o tatvini da ne ve ničesar. Spravili so jih pod ključ v ul. Coroneo. Konja z opremo vred so našli v Piranu.

Zastrupil se s kloroformom. Nekega 22letnega Tarlovo, stanujočega v ulici Gioachino Rossini št. 3, so boleli zobje. Hotel je malo ublažiti bolečine s kloroformom. Pri tem pa je bil malo preveč neroden in ga požrl. Moral je na rešilno postajo, kjer je dobil primerno pomoč.

Tatovi na delu. Neznani totovi so odnesli iz tovornega čolna, ki se je nahajal v prosti luki, vrv vredno 250 lir. Škodo trpi zveza trgovcev s premogom.

— Iz parnika »Karlsbad« v prosti luki so odnesli tatovi zavoj raznih čipk, drobne predmete in kos tkanine v skupni vrednosti 3000 lir. Škodo trpi paroplovna družba Tržaškega »Lloyda«.

— Neznani tatovi so vdrli v topničarsko skladišče v ulici Campo Marzio in odnesli 12 peč platna, vrednega 10.000 lir.

— Roži Margoni je neki tat izmaknil na južni postaji ročno torbico vredno 200 lir in v kateri je bilo tudi 200 lir v gotovini.

Žepni tat je izmaknil Roži Baquaz stanujoči v ulici Media 15 na tramvaju Corso-Garibaldi ročno torbico v kateri se je nahajalo 320 lir in potrdilo o izmenjavi 4200 kron.

Aretacija. Včeraj so aretirali Antona Urabitza, ker je ukradel v gostilni »Subietta« pri Sv. Ani površnik Guidu Civeltiju.

Padec. Karolina Novak, stanujoča v Škednju 203, je včeraj padla z zida in si pri padcu zlomila desno sklepnico. Odpeljali so jo v bolnišnico.

DOPISI.

Z gornjega Krasa. — V nedeljo, 15. t. m., sem jo mahnil v Koprivo na veselico pevskega društva »Zarje«, da se malo porazvedrim, da vidim in slišim kaj ter da popijem »en kanc dobrega«. Nisem se varal. Dasi ljubim točnost nad vse, moram priznati resnici na ljubo, da me je ta meni tako draga lastnost topot malo »povlekla«. Prisopihal sem baš k tretji točki sporeda. Dvorana nabito polna, — rijem s komolci. Pustni govor je bil pri kraju; govor — času primeren — je izzval obilo smeha. Sedaj mi zadone na uho premile naše narodne pesmice. Skrbno izbrane, lepo harmonizirane pesmice so napravile na občinstvo velik učinek, tako da ni štedilo z odobravanjem, in venček se je moral na splošno željo ponoviti. Fino vodstvo — krasno petje. Sedaj pa še »Muzikant«, šaloigra, enodejanka. Dobro so jo pogodili: kakor Mara s svojim lepim kostumom in dobrim podavanjem, tako njen soprog opekar s svojim naravnim nastopom; kakor hišna z razločnim izgovorom in neprisiljeno kretnjo, tako tudi »muzikant« z vso gotovostjo in njemu kakor nalašč prilagojeno ulogo. Ozebek »v omari« bi bil še boljši, ako bi bil malo resnejši. Skupina »Viktor Parma« je igrala kaj ubrano in skrbela, da je plesoželjna mladež privzdigovala lahke pete. Občinstvo se je vedlo vzorno. — V splošnem je veselica kaj lepo uspela, kar je pričalo vsestransko pritrjevanje zbranega občinstva — vox populi... — Domov gredé so mi rojile razne misli po glavi. Domislil sem se naših ostalih kraških društev, ki imajo sicer dobro voljo, a tupatam kake male zapreke, ki jim branijo, da ne morejo še dvigniti glave pokoncu; kako bo zopet lepo na naši kraški zemlji, ko bo zopet društveno delovanje na splošno oživelo v obči blagor našega ljubljenega naroda.

Borzna poročila.

V Trstu, dne 27. februarja 1920.

Tečaji:

Jadranska banka	320—	330
Cosulich (Austroamericana)	725—	735
Dalmatia	430—	440
Gerolimich	3200—	3250
Lloyd	1550—	1580
Lussino	2900—	3000
Martinolich	540—	550
Navigazione Libera Triestina	1325—	1340
Oceania	550—	560
Premuda	790—	800
Tripcovich	765—	775
Ampelea	780—	790
Cement Dalmatia	390—	400
Cement Spalato	440—	450
Čistilnica petroleja	3300	
Čistilnica olja	860—	880
Čistilnica riža	285—	295
Krka	470—	475
Tržaški Tramway	228—	335

Tuja valuta na tržaškem trgu:

V Trstu, dne 27. februarja 1920.

Neprepečatene krone	8.50—	8.80
nemško-astrijske krone	6.50—	6.75
jugoslovenske krone	13.—	13.50
čehoslovaške krone	18.50—	19.50
dinarji	50.—	53.—
levi	26.50—	27.—
marke	23.—	25.—
dolarji	18.10—	18.25
franc. franki	132.—	132.25
švicarski franki	297.—	198.—
angl. funti	62.50—	62.75
rublji	25.—	26.—
napoleoni	62.50—	63.—

Švicarski tečaji.

ŽENEVA, 26. (S.) Lira 33.60, marka 6.32½, avstr. krona, nova 2.70, stara 2.35, angl. funt 21, franc. frank 43.80, dolar 6.20.

ŽENEVA. 27. (S.) Lira 33'55; nemška marka 6'20; avstr. krona 2'37½; angl. funt 21; franc. frank 43'37½; amer. dolar 6'18⅝.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L. 1.—. Debele črke 20 stotink beseda. Najmanjša pristojbina L. 2.—.

POSTREŽNICO za pisarno sprejme se. Naslov pove ins. oddel. Edinosti pod št. 312 312

VDOVEC (upokojenec) 50 let, išče družico, vdovo ali gospico srednje starosti, dobro gospodinjo, dobrosrčno in lepega vedenja. Če ima premoženje, tem bolje. Pismene ponudbe po možnosti s sliko na ins. odd. »Edinosti« pod »Ugodnost«. 297

HIŠA, 4 prostori, 850 m² zemljišča, vodnjak, 12 m globok, se proda. Cena 9000 lir. Vrdela-Brandežija št. 785. 303

PETINDVAJSETLETNI MLADENIČ želi znanja v svrho ženitve z gospodično od 18 do 22 let, tudi z dežele. Ponudbe, ako mogoče, s sliko, ki se vrne, pod »Miramar« poštno ležeče Barkovlje. 304

TRTOREJCI! Pripravim cepljene (kaljene) trte po nizki ceni do konca aprila t. l. Kupim kolči Portalis. Fr. Tovčar. Kreplje 24, p. Dutovlje 305

POSTREŽNICA, sposobna za vsa domača dela in kuhanje tudi kuhati, se išče. Acquedotto 24. IV. nadstr., vrata 14. 306

SOBICO dam v najem poštenemu možu, ul. Fabio Severo št. 26. 307

GOSTILNO na prometnem kraju, najrajši v bližini Trsta, prevzamem v najem eventualno na račun. Ponudbe na inseratni oddelek »Edinosti« pod »Gostilna«. 308

PRAKTIKANT s trgovsko šolo ali tečajem se išče. Ponudbe na inseratni oddelek »Edinosti« pod »Praktikant«. 309

MODISTKA ima klobuke, svilene, pajčolanaste in slamnate od 35 lir naprej. Acquedotto št. 85 I. nadstropje. 310

HIŠA, pripravna za vsako obrt, ter ca 20 jahov gozda se proda radi družinskih razmer. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 288

BIVŠI GOSTILNIČAR išče gostilničarsko službo, ali kot računski natakar. Govori več jezikov. — Naslov pove ins. odd. Edinosti pod št. 302. 302

ŽENSKI KLOBUKI. Neprenehoma novi prihodi najlepših svelenih, pajčolanastih in zlato-slamnatih modelov ženskih klobukov. Velika izber slamnatih klobukov za novo sezono po nizkih cenah. Sprejemajo se naročila, popravljajo se in remodernirajo klobuki. Modni salon Morgutti-Corti v Trstu, Corso Garibaldi 28. 295

IŠČEM stanovanje, 3 sobe in kuhinjo, najrajši v mestu. Naslov na ins. odd. Edinosti. 296

PIANINO ali kratek klavir, tudi potreben poprave, kupim v vsakem kraju tudi na deželi. Carlo Cauer, Trst, ul. Solitario 25/III. 277

KUPIM kontrolno blagajno in pisalni stroj. Ponudbe: Pavel Kunstek, Šturje pri Ajdovščini. 3364

MIZARJE za pohištvo išče Jug, ul. sv. Lucije št. 5. 300

PRODASTE se dve zlati ženski uri in ena srebrna in ena moška srebrna. Fonda, ul. Leo št. 4, II. desno. 292

STARO ŽELEZO, lito železo, medenino, bron, baker, svinec in cink kupujem male, velike množine. Miheučič, ul. Sv. Frančiška št. 10. 287

IŠČE se ena kuharica in ena sobarica za vilo. — Dobra hrana in plačilo. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 289

SREBRO, zlato in krone plača po najvišjih cenah, Pertot, ul. S. Francesco št. 15, II. nadstr. 231

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini. Prijem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št. 3 (prej Barriera.) 3341

AUTOPREVOZI, na vsak določeni kraj. Čuvaj garaže Rötl, ul. sv. Frančiška 62, telefon 12-38. 284

KROJAČNICA Avgust Štular ul. S. Francesco d'Asisi štev. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

G. PINO, zlatarnica-urarnica

Trst, Corso štev. 15

Kupujem srebrne krone in goldinarje po najvišjih cenah.

PRIPOROČLJIVE TVRDKE

TRGOVINA JESTVIN

via Genova (Campanile) 13. Zaloga: kave, olja, mila, sveč, sardin, kakava, čokolade, čaja i. t. d. Pristni Jamaika rum, konjak, vermouth, marsala, višnjevec ter raznovrstna vina, vse po zmernih cenah. **Ivan Bidovec.**

MEHANIČNA DELAVNICA.

Odlikovana livarnica Osvaldella. Via Media 26. Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Proračuni.

KNJIGOVEZNICA.

Pietro Pippan, Trst ulica Valdirivo 19. Artistična vezava. Zepni koledarji lastnega izdelka. Vpisniki (registri) posebnega sistema. 201

DAMSKA KROJAČNICA

A. Rieger, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmerne. Postrežba točna. 337
Popoldne točno ob 15

MAJOLIČNE PEČI IN ŠTEDILNIKI.

M. Zeppar, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerne. 202

PAPIR.

Velika zaloga papirja za ovitke, papirnatih vrečic lastne tovarne. Valčki raznih barv in velikosti. Cene zmerne. Gastone Dollinar, Trst, Via dei Gelsi 16. 256

Odlikovani zavod za cvetličarstvo in vrtnarstvo

MARTINO GERMAN — Trst

Cvetličarstvo: Ul. Michelangelo Buonaroti 718. **Prodajalna:** Ul. Roma 3. **Zemljišče za gojenje:** Repulje (Redipuglia) v Furlaniji.

Telefon 12-49 Telefon 12-49

Bogata izber sadnih dreves

Marelice, kostanji, črešnje, kutinice, smokve, maline, japanske nokote (Kaki), margarani (granatna jabolka), jablani, nešplje, orehi, lešniki, hruške, breskve, ribez, češplje

Velika izber vinskih trt za namizno grozdje in vino.

Najboljši špargelji in jagodne rastline, vsakovrstna

gozdna drevesa

za drevorede, parke in vrtove, vsakovrstno plezajoče grmičje

Cepljene murve za svilorejke

Vsakovrstni

rožni grmi

Palme in čebule

Velika izber vsakovrstnih **semen** za **cvetlice, zelenjavo** in **krmo**

Cenik na zahtevo. Cene zmerne.

Rastline se lahko pregledajo v zavodu v Trstu in Repuljah

Proda se iz proste roke radi družinskih razmer

veliko posestvo

z velikimi gozdovi in poljem, ki zadostuje za dva posestnika. Posestvo se nahaja blizu postaje, ob glavni cesti, hiša je novo zidana. Vse je v dobrem stanu

Posebno se pridela veliko vsakovrstnega sadja in tudi vino.

Proda se vse skupaj ali na drobno. Cena po dogovoru.

Anton Spetič, vas Buje štev. 10, pošta Št. Peter, Košana.

Konsumno društvo v Banah

vpisana zadruga z neomejenim poroštvom

vabi na

občni zbor

ki se bo vršil

13. marca ob 19 v lastnih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsedni a.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo zadnje revizije.
5. Nadomestne volitve.
6. Izpremememba pravil.
7. Razni nasvet.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

HERMANGILD TROCCA, TRST

ul. Barriera vecchia štv. 8

ima veliko zalogo mrtvaških predmetov.

Venci iz porcalane in biserov, vezani z medeno žico, iz umetnih cvetlic s trakovi in napisi. Slike na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. Najnižje konkurenčne cene.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

prej dr. BODO

Zobozdravnik dr. E. CLONFERO

— in —

dentist STANKO PERHAVEC

Trst, trg Goldoni štev. 11, II. nadstr.

sprejemata od 9-12 in od 15-19

Izdiranje zob brez bolečin, zobovja, zlati mostovi brez neba, reguliranje zob in zlate krone.

Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki

BRIVNICA

JOSIP JERMAN

Trst, ulica XXX oktobra št. 14

se priporoča slavnemu občinstvu. Zaposlen je tu tudi bivši Gjurinov pomočnik.

R. PEČAR.

ZOBOZDRAVNIŠKI KABINET

ulica Chiozza št. 5, I. nadstr.

Sprejema od 9—13 in od 15—17. Izvršujejo se umetni zobje v kakršnemsibodi sistemu z nebom in brez neba po moderni tehniki.

Dr. F. Tamburlini

MARIO MORO, tehnični vodja.

— TVRDKA —

Alarico Lantschner

v Trstu, Via Roma 28 (bivša ul. delle Poste) vogal ul. Giorgio Galatti. Zraven velike pošte. — Telefon 198.

Dvokolesa, motorna kolesa, pritikline, pnevmatični predmeti. Popravila. — Delo solidno.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

Fotografični atelje Daguerre

Trst, Corso štev. 39.

Razglednice v platinu. Specijalitete: Slike v barvah, fotoschizzi, Gabinet, vizit, povečanja, reprodukcije vsakevrste. Elektr. razsvetljava.

Izbran in zdrav

KROMPIR

dobre vrste

se proda v vsaki množini v zalogi

TAVČAR & ZUZZI, Trst, ul. Trento 16.

UMETNI ZOBJE

z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki

VILJEM TUSCHER koncesijonirani ZOBOTEHNIK

TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 13, I

Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

Nepremočljive preproge

nove in rabljene v vseh merah, vrvi, vrvice, pasove, povodce, vlačivce ⁘ in odeje za konje. ⁘

GIOVANNI SIVITZ — Trst

ulica Giorgio Galatti štev. 8

JADRANSKA BANKA

Delu. glav. K 30,000.000, Reserve K 3,500.000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija Split, Šibenik Zadar Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3½% letnim obrestim, v tekočem-prometu proti 3% letnim obrestim. Za odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (Sales deposits).

Blagajna posluje od 9.30—12.30 in 14.30—16

Velikanski novi dohodi za novo sezono.

Čevlji za moške, dvojen podplat po L 65.—; eleganini nizki čevlji za gospe v irhovini, lakaste, chevreux itd. itd.

se dobijo edino pri dobroznani

„CALZOLERIA TRIESTINA“

ul. G. Carducci 21 ustanovljena leta 1850. ul. G. Carducci 21